

Daria GRIVIUK, *Obraz ruské literatury v redakčních konceptech Slovanského přehledu ve 20. století*. Bakalářská práce Historického ústavu FF JU v Č. Budějovicích, České Budějovice 2018, 59 stran + 12 příloh.

Posudek oponentky

Cílem předkládané bakalářské práce bylo zmapovat, jaký prostor na stránkách časopisu *Slovanský přehled* byl věnován ruské literatuře ve 20. století, resp. v letech 1899-1980, jimiž autorka svůj záběr logicky vymezila. *Slovanský přehled* v první polovině 20. století – s válečnou césurou – patřil v české časopisecké produkci k nejvýznamnějším zejména pro široký zahraniční přesah. Slavistika měla hluboko sahající tradici a mezi moderně se konstituujícími humanitními vědami jí patřilo přední místo, nejen ve slovanském prostoru (Vídeň, Berlín). Přesto nebyl *Slovanský přehled*, resp. jeho význam dosud adekvátně zhodnocen, slouží spíše jako bohatý pramenný zdroj. Dílčí sonda, již předkládaná bakalářská práce nabízí, je proto nejen záslužná, ale i aktuální.

I na drobném zkoumaném vzorku, jímž je autorce zastoupení ruské literatury, lze pozorovat nejen proměnu personální skladby redakce časopisu a jejích programů, ale rovněž proměnu společensko politického klimatu u nás v průběhu osmi desítek let. Počínaje obrozeneckým echem rusofilského zájmu v první dekádě existence časopisu, přes zájem o ruský myšlenkový svět v Masarykových intencích po sklouznutí k ideologizaci tématu, konečně až po jeho naprosté vymizení – to jsou 80. léta 20. století, která autorka logicky zvolila jako horní hranici. Z jejího výkladu je patrné i adekvátně se proměňující autorské zastoupení – příznačný je v tomto smyslu vstup jedné z největších českých literárních teoretiček Růženy Grebeníčkové v šedesátých letech.

Bakalářskou práci Darii Griviuk tvoří dva celky. První, uvádějící do tématu, velmi rozumně před charakteristiku a zhodnocení významu časopisu *Slovanský přehled* předsazuje stručný nástin vývoje českého rusofilství, bez něhož by proporce národnostní skladby obsahu zřejmě vypadala poněkud jinak. Autorka zde využila odpovídající literaturu, kompilace v jejím podání je promyšlená a permanentně přihlíží ke konkrétnímu obsahu časopisu, hlavnímu prameni práce.

Druhá část se již soustředěně věnuje prezentaci ruské literatury a skrze ni uvádí i dotváří široký kulturně historický kontext (překlady, výstavy, návštěvy atd.). Na základě dlouhodobého pečlivého studia několika desítek ročníků *Slovanského přehledu* Griviuk vytvořila soupis všech zde (ve všech rubrikách časopisu) přítomných jmen ruských autorů. Pro další zpracování pak zvolila tři nejčastěji se objevující, v pořadí podle frekvence výskytu L. N. Tolstého, A. S. Puškina a F. M. Dostojevského, tři skutečné „pilíře“ nejen literatury, ale ruské kultury vůbec. V tomto okamžiku autorka nachází svůj vlastní výraz. Jakkoliv se v případě životopisných nástinů zvolených tří osobností nemůže vyhnout kompilaci, slouží jí jako základna pro komparaci nebo alespoň jako půda pro řadu otázek. Protože většinou pracovala s českými literárně historickými texty – ruský protějšek má po ruce vždycky tam, kde je ho zapotřebí – setkává se s novými, pro ni překvapivými zjištěními. Nejvýznačnější je to u Tolstého; jemu

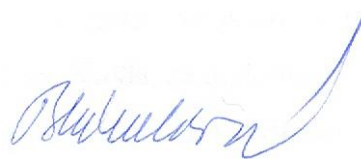
věnovaná kapitola patří k nejzdařilejším místům práce. Sama vychována ruskou školou a tradicí vnímala Tolstého jako velkého romanopisce, zde se setkává s Tolstým náboženským myslitelem. Inspirována tímto objeveným srovnáním dovádí myšlenky o náboženství do reality současného Ruska, využívá hojně paměť rodiny, školní zkušenost i prožívanou každodennost. Její myšlenky jsou svěží, z formulací čiší nadšení a úsilí domyslit otevřené problémy do důsledků. Pro onen elán, jenž je v jejích literárních výkladech všudypřítomný, lze, domnívám se, odpustit častá sklouznutí k esejistickému vyjádření a neskrývané emocionalitě. Ostatně, kdo zná tradici ruské literární historie, ví, že právě tyto dva rysy jsou její integrální součástí.

A. S. Puškin, jenž je pro Rusa synonymem jazyka, domova i duše, prostřednictvím časopisu Slovanský přehled přinesl Griviuk zamyšlení nad možnostmi překladu jako takového, neboť v českém prostředí zůstal básníkem, sice výjimečným, ale „pouhým“ básníkem. Dostojevskij jí v českých zdrojích přinesl některá neznámá biografická zjištění (smrt otce), která příznačně puritánský ruský školní výklad literatury neuvádí. Velmi bystře pochopila Masarykův psychologický zájem o tohoto autora a sama se odvážně zamýšlí nad sdělností klasika pro současnost, objevila si i otázku literárního snobismu.

Bakalářská práce jednoznačně splnila svůj cíl; autorka vysledovala přítomnost ruské literatury v širším kulturním i politickém kontextu, shromáždila okruh autorů, kteří se jí ve zvoleném období věnovali, a uspořádala i překladatelskou základnu. Navíc provedla velmi zajímavé srovnání česko – ruské recepce, k němuž sice neměla žádnou metodologickou oporu, které je však svou spontánností přesvědčivé.

Daria Griviuk prokázala velmi dobrou znalost historikova řemesla, její práce je na drobné výjimky jazykově správná a v literárních pasážích čtivá. Doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm

v ý b o r n ě.

V Českých Budějovicích 30. května 2018

doc. Dagmar Blümlová, CSc.